

כבוד הנשיא וכבוד התורה

שאלה:

ביום ו' תמוז תשט"ו בקר נשיא המדינה בעפולה, וא' מגבאי בתי הכנסת רצה לצאת לקראתו עם ספר תורה ביד, והיו אנשים שהתנגדו לגבאי על כך, ובאו ושאלו ממני מהו הדין?

תשובה:

כ' הרמב"ם ז"ל בה' ספר תורה פ"י ה"ט וז"ל כל הרואה ס"ת כשהוא מהלך חייב לעמוד מפניו ויהיו הכל עומדים עד שיעמוד זה שמהלך בו כשיגיעו למקומו או עד שיתכסה מעיניהם ואח"כ מותרין לישוב עכ"ל, וכ' הכ"מ וז"ל כל הרואה ס"ת וכו' פ"ד דקידושין דל"ג ע"ב איבעיא להו מהו לעמוד בפני ס"ת ר"ח ור"ס ור"א אמרי ק"ו מפני לומדיה עומדים, מפניה לכ"ש. ודין הנשיא איתא בההוא פרקא וכתבו רבינו בפ"ו מה' ת"ת שאינו יושב עד שישוב במקומו או יתכסו מעיניו וכ' רבינו שה"ה בס"ת דנשיא מטעם רבו הוא דחייב לעמוד דהא ממדע"ה גמרינן עכ"ל ור"ל וגם בזה אמרינן ק"ו הוא אם מפני לומדיה חייבין עד שיגיע למקומו או עד שיתכסו מהעין, מפניה לכ"ש לנהוג כך. ולכן פסק הרמב"ם ויהיו הכל עומדין וכו'. א"כ לפ"ז מצינו שכבוד הנשיא אינו עדיף על כבוד ס"ת. ואדרבה אפשר לומר כבטוי לשון הגמ' הנ"ל ק"ו הוא אם מפני וכו', וכפי הסבר מרן הר"מ ז"ל הנ"ל יצא דכבוד ס"ת עדיף מכבוד הנשיא.

ואם נפשך לומר דכבוד מלכים הוא מדאורייתא, ובכלל זה אתה רוצה לומר גם הנשיא בכלל וכבודו הוי מדאורייתא, עי' להשד"ח ח"א כללים מע' כ' אות ע"ט שכותב דכבוד ס"ת הוא מדאורייתא ע"ש, וגם יש להוסיף על כך דקדוק לשון הרמב"ם שם בהלכה ב' וז"ל ס"ת כשר נוהגין בו קדושה יתירה וכבוד גדול עכ"ל הרי נוסף על הכבוד נוהגין בו קדושה, דבר שאינו נופל על הנשיא, כמובן, א"כ אין מקום לומר דיוצאין בס"ת לקראת הנשיא.

ועי' להתוס' בסנהדרין דף י"ט ע"ב בד"ה ינאי המלך שכ' דכבוד ת"ח עדיף מכבוד מלך משום כבוד תורה עדיף ע"ש, וא"כ ק"ו הוא אם לומדיה עדיף מכבוד מלך, היא עצמה לכ"ש, ועי' מ"ש בזה הרב, "פני יצחק" אבולעפייה ז"ל ח"ד בחידושיו במע' מ' אות ע' ע"ש*.

והנה בודאי הגבאי הנ"ל מה שרצה לצאת לקראת הנשיא בס"ת הוא מההרגל של הגלות. דהיינו רגילים בכך לצאת לקראת מלכים ושרים (לדוגמא ראה מ"ש בספר ברורי יעקוב למהר"י זריהן ז"ל אור"ח סי' ז') אבל כעת שזכינו בחסדי ה' לחזור מגלותנו והממשלה שלנו והנשיא משלנו. אין צורך בכך, וגם כבוד הנשיא

---

* עי' ירוש' יומא פ"ז ה"א לענין הוצאת ס"ת לכבוד ראש הגולה. העורך

בעצמו לא בקש זאת, ורק הגבאי הנ"ל על דעת עצמו עלה לו בראש לעשות כן כפי מה שראה ושמע זאת בגולה.

ודע כל מה שכתבתי הוא מבלי לנגוע בעצם השאלה אם התואר „נשיא“ בימינו כעת הוא הוא הנשיא הידוע לנו בתורה ובתלמוד. אלא בהניח שהתואר נשיא כעת הוא אותו התואר התורני הידוע בעם ישראל, והנה בעצם השאלה הזאת עי' מ"ש בזה ידידינו הרב פוגלמן נר"י בקובץ של התורה והמדינה ה"ה ואגב לימודי בזה נראה לי להאיר בדבריו איזה הערות. וזהו בס"ד.

(א) ק"ל עליו שלא הזכיר כלל ממ"ש התוספות שם בסנהדרין שבדיני נפשות גם מלכי ב"ד אין דנים ע"ש בד"ה אבל וכו', א"כ יש הבדל בין מלכ"י למלכי ב"ד רק בדיני ממונות לבד. ויתכן שזהו הטעם שבירושלמי כותב סתם ואינו מחלק בין מלכ"י לבין מלכי ב"ד שהוא מדבר על דיני נפשות (הירושלמי אינו תח"י לראות הדברים בשורשם) וא"כ אפשר לומר דהתלמוד דידן והירושלמי שניהם כא' אינם מחלקים ומדברים על הסתם בין מלכ"י ובין מלכי ב"ד והכוונה היא על דיני נפשות שאין הבדל בזה בין מלכ"י למלכי ב"ד וכל חילוקו של רב יוסף הוא לא בא להשמיענו אלא דבדיני ממונות מלכי ב"ד דנים ודנים אותם.

ולשיטת הרב הכותב שליט"א דיש חילוק בין הבבלי לירושלמי, מה יענה הירושלמי בראית רב יוסף ממקרא עצמו שנאמר במלכי ב"ד „דינו לבוקר משפט“? ועוד יש לי להעיר על מה שכתב הה"כ נר"י שם בסוף דבריו (באות א') האוקמתא של ר"י היא דחוקה, לע"ד הבטוי הנה קשה להולמו וכי אם המשנה אומרת בלשונה בסתם נקרא דחוק? אדרבה הוא בא ללמדינו ולהעיר אוזנינו שהמשנה מתכוונת על מלכ"י דוקא, וזה מוכרח כי אחרת מה נענה ממקרא מלא דינו לבוקר במשפט? וא"כ זה לא דוחק אלא מוכרח בכוונת המשנה. ומדברי התוספות שם בסנהדרין די"ח ע"ב ד"ה והא תנו וכו' נראה ברור, שלא רק רב יוסף של שמעתין סובר שהמשנה איירי במלכ"י דוקא, אלא סתם תלמודא כולם סברי שהמשנה היא במלכ"י, ולא במלכי ב"ד. ולא כפי שפשוט לו להרה"ג הנ"ל דסתם משנה היא דין ודבריו של ר"י הם יחידים ודחוקים.

ומ"ש שם באות ב' אולי י"ל וכו' יש לדחות זה ממ"ש ה"א ארץ החיים" בריש ספרו בכללים כלל א' שאפי' אם רבי יוחנן בעצמו מחלפא שיטתיה בין בבלי לירושלמי וכו' נקטינן כבבלי ע"ש וא"כ הדברים ק"ו כמובן, ונראה לי שכלל זה שכ' הה"כ נר"י דברו בזה בעלי הכללים (כעת) אינם תח"י.

וכמובן כ"ז כתבתי לפלפל כדברי ידידי הה"כ נר"ו. אבל להלכה מי יבוא אחרי המלך הרמב"ם ז"ל שפסק מלכי ב"ד דן ודנים אותם כאשר העיר שם הרב העורך נר"י, והנה לפי דעתו של הרב העורך שם הנשיא אין לו דין של מלך ע"ש ולפ"ז נתחזקה יותר תשובתי בני"ד שאין מוציאין ס"ת לקראת הנשיא וק"ל.